
משימת הערכה בעברית

כיתות ט

הפיקוח על הוראת
העברית, תשע"ד

תאריך: _____

שם התלמיד: _____

כיתה: _____

בהצלחה

טקסט א

סמלים ועיצובה של זהות לאומית

מעובד עפ"י אביגיל אורן; הספרייה הווירטואלית מט"ח

סמלים הם מרכיב חשוב בכל חברה אנושית. החברה זקוקה להם, יוצרת אותם ומשתמשת בהם. בסמלים טמון מטען רגשי וערכי, המאחד כל ארגון חברתי ומייחד אותו. הסמלים מבטאים את הדרך לפיה אנשים רוצים לחיות וכן גם רעיונות הנובעים מעברם ומהאמונות שחשוב להם לשמור ולקיים.

5 הסמלים משמעותיים במיוחד עבור תושבים במדינות שונות. לכל מדינה יש סמלים לאומיים כמו דגל, המנון ומטבע. סמלים מחזקים את זהותה של החברה ואת תחושת ההשתייכות אליה, והם מבדילים חברה מסוימת מחברות אחרות.

טקסט ב

דגל ישראל

מעובד עפ"י דגל כחול לבן, יואל רפל, האתר "אנשים ישראל"

פסי התכלת של הדגל, מקורם בטלית מעוטרת הפסים, שיהודים נוהגים להתעטף בה.

מגן דוד הוא הסמל הלאומי של עם ישראל אף על פי שהוא מופיע גם בתרבויות אחרות. אצל היהודים הוא שימש לעיטור בתי כנסת, לחקיקה על מצבות ולציון סמלי משפחה.

"מגן דוד" מוזכר לראשונה בתלמוד. לפי המסורת היהודית, המלך דוד נשא מגן דוד על בגדיו, וששת הקצוות שלו מסמלים את ששת התארים שניתנו לדוד המלך – חכמה ובינה, עצה וגבורה, דעת ויראת ה'.

בתקופת השואה חויבו מיליוני יהודים לשאת על בגדם אות קלון, מגן דוד צהוב (הטלאי הצהוב). עם הקמת המדינה נבחר המגן דוד כסמל צה"ל.

שאלות לטקסט א "סמלים ועיצובה של זהות לאומית" ולטקסט ב "דגל ישראל"

1. מדוע סמלים חשובים למדינה? כתוב שתי סיבות שונות לפי טקסט א.

(4 נקודות)

א. _____

ב. _____

2. דגל ישראל ייחודי לעם ישראל. כיצד באה לידי ביטוי הייחודיות שלו?

(4 נקודות)

3. הבא מטקסט א דוגמה ליחס של הכללה ופירוט (היכללות). (2 נקודות)

ההכללה: _____

הפירוט: _____

טקסט ג

ראשיתו של הדגל

מעובד עפ"י דגל כחול לבן, יואל רפל, האתר "אנשים ישראל"

בשנת 1895 כתב בנימין זאב הרצל, חוזה המדינה, לנדבן יהודי שהיה אחד ממתנגדיו לרעיון הציוני: "דגל, מה זה? קְלוֹנֶס¹ ומטלית אריג? לא אדוני! דגל הוא למעלה מזה. בדגל מוליכים בני אדם ... ואפילו לארץ היעודה". הרצל זיהה את הצורך ליצור דגל וסיסמה, שלאורם העם ילך ולמענם יהיה מוכן להיאבק כדי להשיג לעצמו מדינה וזהות.

5

הרצל לא רק הכיר בצורך בדגל אלא אף חשב על צורתו. בספרו "מדינת היהודים" הוא מתאר את הדגל העברי: "דגל לבן עם שבעה כוכבי זהב. היריעה הלבנה מסמלת את החיים החדשים, הטהורים; הכוכבים הם שבע שעות העבודה שלנו, שכן בסימן העבודה הולכים היהודים אל הארץ החדשה". אולם רעיון "דגל שבעת הכוכבים" נדחה בסופו של דבר.

10

בשנת 1897 לקראת הקונגרס הציוני הראשון בעיר בזל התעוררה בעיה שדוד וולפסון, אשר היה עוזרו האישי של הרצל, העיד עליה: "התעוררה אז שאלה קטנה וקשה: באיזה דגל נקשט את בית הקונגרס? אין לנו דגל! ומחשבה נצנצה במוחי: והרי יש לנו דגל, צבע כחול-לבן לו. הטלית שבה אנו מתעטפים לתפילה יום יום, בימי חול ובשבת, בימי המעשה ובימי המועד – לְבָנָה היא ופסי תכלת עוטרם אותה. ציוויתי לעשות דגל לבן תכלת ולציין בו מגן-דוד. כך נברא דגלנו הלאומי".

15

עדויות שונות מערערות על קביעתו של וולפסון, ולפיהן כבר בשנת 1884, 12 שנים לפני הקונגרס הציוני הראשון, דנו בעיר קייב במראהו של הדגל העברי בעת חגיגת יום הולדתו המאה של משה מונטיפיורי.²

20

בשנת 1885 הונף בראשון לציון דגל כחול-לבן, וב-1891, בטקס הנחת אבן-יסוד למושבה נס ציונה, הופיעה פלוגת רוכבים לבושים תכלת-לבן כשבידיהם מוט עץ ארוך וסביבו כרוך בד בצבעי תכלת ולבן.

במהלך השנים שימש הדגל הכחול-לבן סמל הציונות בקהילות היהודיות ברחבי העולם. אך למעמד רשמי ומחייב זכה הדגל רק בשנת 1948, עם הקמת מדינת ישראל.

25

¹קְלוֹנֶס - מוט, מקל
²היה נדבן יהודי שהקדיש חייו לסיוע ליהודים.

שאלות לטקסט ב "ראשיתו של הדגל"

4. לפניך טבלה. השלם אותה לפי השלבים בהתהוותו של הדגל. (7 נקודות)

שלבים בהתהוותו של הדגל	הזמן
דיון במראהו של הדגל	
	1885
הנפת דגל כחול לבן בטקס ההכרזה על הקמת נס ציונה	
	1948

5. לא הכול מסכימים שוולפסון הוא זה שעיצב את דגל ישראל. העתק מן הטקסט את המשפט המעיד על כך. (3 נקודות)

6. בטקסט מופיעה שאלה של הרצל: "דגל מה זה? כלונס ומטלית אריג?" מה הייתה המטרה של הרצל בהצגת השאלה לנדבן היהודי? (3 נקודות)

- א. לקבל תשובה שלא הייתה ידועה לו.
- ב. לדרבן את הנדבן היהודי לענות על השאלה.
- ג. לשלול את מה שנאמר בשאלה.
- ד. לתמוך במה שנאמר בשאלה.

7. לפניך שני משפטים. קבע את סוגו של כל משפט (פשוט, איחוי, מורכב)

(4 נקודות)

i. במהלך השנים שימש הדגל הכחול-לבן סמל הציונות היהודית ברוב

העולם.

ii. שבעת הכוכבים מסמלים את שבע שעות העבודה שהיהודים יעבדו

בארץ החדשה.

i.

ii.

טקסט ד

רק כחול-לבן: ועדת השרים אישרה את "חוק הדגל"

מעובד עפ"י רק כחול-לבן: ועדת השרים אישרה את "חוק הדגל", מעריב, רונית מורגנשטרן | 1/11/2010

"חוק הדגל", שאושר בוועדת השרים לענייני חקיקה, מחייב את משרדי הממשלה ואת והמוסדות הממשלתיים לרכוש את דגל המדינה ממפעלים בישראל בלבד. יש לציין כי עד לאחרונה גורמים שונים, ביניהם גופים ממשלתיים ומוסדות ציבוריים, נהגו לייבא את דגל הלאום ממדינות במזרח אסיה, סין, טורקיה ועוד. נשיא התאחדות התעשיינים מסר בתגובה לאישורו של חוק הדגל: "דגל הלאום הוא אחד מסמליה המקודשים של המדינה. סמל ערכי שאנו מצדיעים לו, עליו נלחמו מיטב בנינו ושילמו בחייהם. רכישת דגלי לאום בחו"ל אינה ערכית, אינה חינוכית, אינה מוסרית ואינה מכבדת, לא את המזמין ולא את היצרנים במדינת ישראל, המייצרים את תוצרתם במסגרת כחול לבן. אני מברך היום על אישורה של הצעת החוק".

בעקבות אישור החוק אמרה חברת הכנסת שיזמה את החוק: "בחגיגות יום העצמאות בשנים האחרונות הוצפו הרחובות בעשרות מיליוני דגלים תוצרת סין על חשבון התעשייה הישראלית ועל חשבון עובדיה. החמור ביותר הוא שאפילו במשרדי הממשלה ובצבא הונפו דגלים תוצרת סין. זה מצב בלתי נסבל שבו סמלי המדינה הלאומיים מיוצרים בידי עובדים בסין. הדגל הוא סמל רב משמעות, וכשהוא מיוצר מחוץ לגבולות המדינה, הפרנסה של עובדים ישראלים נפגעת. החוק יעזור למפעלי הייצור בישראל להעסיק עובדים רבים נוספים".

שאלות לטקסט "רק כחול-לבן: ועדת השרים אישרה את 'חוק הדגל'"

8. א. מהו חוק הדגל? (3 נקודות)

ב. אילו היית חבר כנסת, האם היית מצביע בעד חוק הדגל או נגדו? **נמק**

תשובתך. תוכל להיעזר בטקסט. (6 נקודות)

9. לפניך קטע מתוך "יומן רשת" ("בלוג") שנכתב בעניין חוק הדגל.

"אם צריך לחסום יבוא כדי "להציל" מקומות עבודה בישראל, מדוע מייבאים לישראל מחשבים זולים שמיוצרים באסיה? ובכלל, מדוע שלא נחסום לחלוטין ייבוא של מוצרים שניתן לייצר או לגדל בישראל? אמנם כך ייווצרו מקומות עבודה רבים וישראל תשגשג, אבל הבעיה היא שאז כולנו נהיה עניים יותר. ככל שמדינה מגבילה יבוא היא גוזרת עוני על אזרחיה. הפועל במפעל הטקסטיל שייצר דגלים בשדרות, יקנה מחשב לילד במחיר גבוה פי שלושה מהמקובל בעולם, והפועל במפעל המחשבים בהרצליה יקנה חולצה ודגל ליום העצמאות במחיר גבוה פי חמישה."

האם עמדתו של כותב הבלוג עולה בקנה אחד עם העמדה המובעת בטקסט?
נמק את תשובתך. (6 נקודות)

10. לפניך משפט מתוך דבריה של חברת הכנסת:

"החוק יעזור למפעלי הייצור בישראל להעסיק עובדים רבים נוספים"

א. לאיזה חלק דיבור שייכת המילה "עובדים" במשפט זה? (2 נקודות)

א. שם עצם

ב. פועל

ג. שם תואר

ב. כתוב משפט חדש שבו המילה "עובדים" תשמש חלק דיבור אחר. (2 נקודות)

11. לפניך משפט מן המאמר: **"בוועדת השרים לענייני חקיקה אושר חוק הדגל."**

א. ציין את הנושא ואת הנושא במשפט. (4 נקודות)

_____ : הנושא

_____ : הנושא

טקסט ה

כל צבעי הדגל

מעובד עפ"י כל צבעי הדגל, יחיעם פדן, מסע עולמי 42, 2005.

לכל אחת מהמדינות בעולם דגל משלה שבו היא מתהדרת, אף על פי כן יש דמיון בין דגלי המדינות השונות. הקווים המשותפים שבדגלים נובעים מנסיבות היסטוריות, דתיות ואחרות.

יותר מכל ידועה ההשפעה של דגל המאבק לעצמאות הולנד (אדום-לבן-כחול) על צבעי דגל צרפת. ההבדל הוא בכיוון: בהולנד הפסים הם לאורך הדגל, ובצרפת – לרוחב הדגל. מאז 1789 השפיעו צבעי הדגל המסמלים את המאבק לעצמאות על אופי הדגל במדינות שונות בעולם שנאבקו על עצמאותן, לדוגמה דגלי לוקסמבורג, קרואטיה, פרגוואי, סרביה, קוסטה ריקה. ומהו הדגל האמריקני, בעצם, אם לא פיתוח של דגל המאבק לעצמאות? גם בו מופיעים שלושת הצבעים, פסים באדום-לבן ומלבן כחול שבו כוכבים.

רוב המדינות הערביות מניפות דגל שצבעיו הם שילוב של אדום, לבן, שחור וירוק. שלושת הצבעים הראשונים הם צבעי התנועה הערבית, הצבע הירוק הוא צבע האסלאם. גם הודו צירפה פס ירוק לדגלה כדי לסמל את אמונת המיעוט המוסלמי החי בה.

ברוב הדגלים של ארצות אפריקה, היבשת השחורה, נראים צבעי התנועה לאחדות אפריקה: ירוק-צהוב-אדום-שחור. ארבעת הצבעים האלה משמשים בדגלי מוזמביק וזימבבווה. הצבעים: ירוק-צהוב-אדום הם צבעי דגלה של אתיופיה.

שאלות לטקסט "כל צבעי הדגל" / יחיעם פדן

12. בחר בשתי מדינות הנזכרות בטקסט, והשווה בין דגליהן. בהשוואתך כתוב כיצד מעוצב כל דגל (צבע וצורה) ומה הוא מסמל. (6 נקודות)

13. "הקווים המשותפים שבדגלי המדינות השונות נובעים מנסיבות היסטוריות."

- א. איזה קשר לוגי בא לידי ביטוי במשפט זה? (2 נקודות) _____
- ב. כתוב את הביטוי המציין את הקשר הלוגי. (נקודה 2) _____
- ג. לפניך רשימת מילים. סמן את המילים המבטאות את הקשר הלוגי שצינת בסעיף א. (2 נקודות)

לעומת, בגלל, למרות, חרף, עקב, מפאת.

14. בטבלה הבאה מילים מן הטקסטים שקראת. השלם את הטבלה.

(אין להשלים את החלק המושחר.) (10 נקודות)

שם פעולה	שם פועל	בניין	שורש	הפועל
				כל מדינה מתְּהַדָּרֵת בדגל שלה.
				המדינה תִּגְבֵּיל את ייבוא הדגלים מסין.
		פיעל	שמ"ש	

15. לפניך הערך "דגל" ממילון אבן שושן. קרא אותו וענה על השאלות המופיעות אחריו. (5 נקודות)

דָּגַל ז' [אכדית; diglu דבר לראוה] נס, יריעה של בד בעל צבעים או עטורים מסוימים המשמשת כסמל למדינה, לאגדה, לגדוד וכדומה: "וַחֲנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ עַל-מַחְנֵהוּ וְאִישׁ עַל-דָּגְלוֹ" (במדבר א נב). "שאו ציונה נס ודגל, דגל מחנה יהודה" (פינס, שאו ציונה). דגל מדינת ישראל הוא כחל-לבן ובאמצעו מגן דוד. (לדעת חוקרים, "דגל" במקרא הוראתו המקורית פלוגה, חטיבה, כהוראת דג'אלה בערבית). – [דגל-, דגלו; דגלים, דגלי-] - דגל לבן^ה, אות כניעה או הפסקת פעולות קרב: המורדים הניפו דגל לבן. - חרת על דגלו^ה, (בהשאלה) הציג לו כמטרה, העלה כסיסמה וכאידיאל: המהפכנים חרתו על דגלם את הסיסמה: חפש ושיון. - נקרא אל הדגל^ה, נדרש להתיצב לצבא.

א. מצא בהגדרה לערך מילה נרדפת למילה **דגל**. _____

ב. השלם את המידע החסר בקטע שלפניך על פי הערך **דגל**.

מקור המילה **דגל** הוא בשפה _____ . משמעותה בשפה זו היא

_____ . המילה **דגל** נכנסה לשפה העברית בתקופת (ברובד) _____ ,

אך רוב הצירופים עם מילה זו נכנסו לשפה העברית בתקופת (ברובד) _____ .

